

GŁOS ZIEMI TARNOWSKIEJ

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM, POLITYCZNYM I LITERACKIM

Rok II. Redakcja i Administracja: Tarnów, Pl. Katedralny Telefon Nr. 559

Nr. 25

Warszawa, konto P. K. O. 59 963

(Godziny urzędowe w dni powszednie od 11-13 i od 16-17)

Kraków, konto P. K. O. 411.600

Budujmy Polskę mocarstwową na morzu!

W dniu 29 czerwca cała Polska obchodzić będzie uroczystości tradycyjne „Święto Morza”. W dniu tym całe społeczeństwo polskie musi sobie uświadomić ten odwieczny związek narodu i państwa z morzem i te dobrodziejstwa, któreimi nas morze darzy.

Ciężkie warunki bytu, wzrastające bezrobocie i niedza szerokich warstw społecznych, to czynniki, które każą nam szukać nowych dróg i nowych dziedzin gospodarczych. Każde państwo i każde społeczeństwo, które chce nie tylko być potęgą dzisiaj, ale także dąży do tego, aby codziennie wysiłkiem swoją potęgę i dobrobyt pomnażać musi w tym wysiłku narodów brać czynny udział i nie pomijać żadnej z dziedzin życia gospodarczego, bo tylko na silnych podstawach gospodarczych można zbudować wielką mocarstwowość państwa.

Polska zawdzięcza swoje stanowisko w świecie w pierwszym rzędzie sile obronnej polskiej armii, ale to stanowisko raz już zdobyte musi być ciągle utrwalane codzienną pracą, zmierzającą do podniesienia dobrobytu obywateli.

Droga zaś do tego dobrobytu winna prowadzić przez morze. Polska nie

wyżyła jeszcze tych wszystkich wartości, jakie przedstawia morze. Dużo mamy tu jeszcze pracy przed sobą, jednak musimy pamiętać o tem, że poprawa naszych warunków gospodarczych zależy w dużej mierze od ożywienia handlu morskiego, od wzmocnienia naszej floty handlowej. Zdobywanie rynków zagranicznych dla polskich towarów, przyczynia się do zmniejszenia bezrobocia, a zarazem do propagandy Polski nazewnątrz.

Na straży zaś naszej wolności, naszych interesów i dobrobytu musi stać silna flota wojenna.

Silna flota wojenna i jej stały rozwój, to zadanie, które winno być realizowane codziennie przez wszystkich obywateli Rzeczypospolitej.

Dlatego też tegoroczny obchód „Święta Morza” niech będzie manifestacją naszego zrozumienia dla tej sprawy i niech każdy obywatel przez złożenie choćby drobnego datku na Fundusz Obrony Morza czynem udowodni swoje wyrobienie obywatelskie.

Niech w dniu tym nie zabraknie nikogo w szeregach „Święta Morza” gdyż przyszłość Polski wymaga od nas zgody i zrozumienia tego ważnego zagadnienia.

się po korytarzach lub urządzić higieniczne spacery przed szkołą i po ulicach wśród skwaru lub niepogody, wyciekają cierpliwie na spacerunek swych dzieci.

Może praktycznie byłoby urządzić te operacje kwalifikacyjną w jeden dzień, wszak i szkoła dzisiejsza średnia powinna się przychylnie ustawić „frontem do wsi polskiej” i nie można naprawdę pojąć, dlaczego to badanie przyszłych adeptów gimnazjalnych pod względem obywatelsko-państwowym prawdopodobnie wymagają aż trzydniowych egzaminacyjnych na raty.

Dzień oświaty i kultury wsi

Staraniem gminnej Komisji Oświaty Pozaszkolnej odbył się w Gumniskach dnia 21 bm. „Dzień Oświaty i Kultury Wsi”.

Na program złożyły się produkcje chórów i kapeli ludowych oraz popisy zespołów teatralnych z poszczególnych gromad.

Na imprezę tę zjechały zespoły Kultu-rano-Oświatowe z Krzyża, Kilkowej, Rzędzina, Koszy Wielkich, Skrzyszowa, Łęka-wicy, Poreby Radziej i innych.

Przed rozpoczęciem popisów poszczególnych zespołów pięknie i rzetelnie przemówienie na temat: „Praca oświatowa podstawą kultury i dobrobytu wsi polskiej” wygłosił p. Władysław Boruch.

Następnie poszczególne zespoły popisywały się śpiewem pięknych krzyżogłosowych pieśni ludowych. Na czoło wysunął się chór z Krzyża pod kier. p. Szpary, a z Poreby Radziej pod kier. p. dyr. Peaka i Zespół Teatralny z Koszy Wielkich pod kier. p. Gackówny.

Impozujący wypadły śpiewy zbiorowe wszystkich zespołów pod kier. p. Głowackiego z Rzędzina a specjalnie piosenki: „Kochałmy się bracia mili”, „Nie mój konik” i i. Uroczystość powyższą zaszczepili swoją obecnością: przedstawiciele p. Starosty p. ref. Malik, p. insp. szkolny Fr. Tomaskiewicz i inni.

Po zakończeniu popisów odbyła się zabawa ludowa.

Gminnej Komisji Oświatowej za organizację tej pięknej imprezy należy się pełne uznanie.

Demonstracja radnych żydowskich

We czwartek dnia 25 b. m. o godz. 1830 miało się odbyć posiedzenie Rady Miejskiej. Posiedzenie to jednak się nie odbyło spowodowanego braku wyznaczonej liczby obecnych. Brak było kilku członków z klubu P. P. S., którzy brali udział w pogrzebie jednego z członków partii, oraz wszystkich radnych żydowskich z klubu Pracy.

Żydowscy radni z klubu Pracy przysłali na ręce prezydenta p. dr. Brodzkiego pismo, w którym oświadczają, że nie przybyli

Szkolne pokłosie

Tegoroczne „żniwa szkolne” ukończono. Młodzież otrzymała dyplomy naukowo-wychowawcze z ukończenia lub nieukończenia poszczególnych klas. Rozdawanie tych wielce wartościowych papierów odbywało się w niektórych zakładach średnich nader uroczystość. Szkoła bowiem obcę i w tej ważnej chwili zaznaczyć swój serdeczny kontakt z rodzicami, nie rozdając świadectw uczniom, nie wydawała je poszczególnym rodzicom miejscowym i zagranicznym. Czy pokwitowania dla dokładności urzędowania były brane, nie wiadomo.

Zapewne wszystko to dzieje się w myśl wskazani usuwania z życia codziennego wszelkich przeszkód o podkładzie biurokratycznym. Zapewne wymaga tego jasność i swoboda postępowania w myśl hasła „frontem do szarego posiadacza dzieci”, które i w takim momencie powinien odczuć opiekunów wpływ i żywiołowość magistratury szkolnej.

Również z końcem roku odbyły się wpisy i egzaminy wstępne. Ułatwienia pod tym

względem panują nadzwyczajne. W hierarchii szkół powszechnych dziecięca z ojcami i matkami wędrują do szkoły do szkoły jak pątniki na odpuszcie od kapłuszek do kapłuszek. Dzieci ze wsi chciałyby się dalej uczyć, ale miejsca dla nich niema. Za to egzamina wstępne do szkół średnich krwały aż 3 dni. Prawdopodobnie z uwagi na przemęcie (1) młodzieży dwa pierwsze dni przeznaczono na wypracowania piśmienne — w jednym mogłyby się male głowy nad „przeżyciami wio-sennemi” przez całą godzinę, w drugim rachowały na papierze też całą godzinę. Krytyczny dzień trzeci zaczął egzamin ustny na 2 godziny — czyli razem wszystko można liczyć na 7 godzin pracy szkolnej aż do ostatniej konferencji i ogłoszenia salomonowych wyroków. System ten okazał się szczególnie praktyczny dla tych rodzin, którzy zjechali Tarnowa z dziećmi z okolicznych wsi. Prawdopodobnie chodzi o nawiązanie łączności między murami przyszłej uczelni a rodzinami. Przez 3 dni bowiem muszą ci ludzie błąkać

na radę dlatego, iż jest to ich demonstracja wobec usunięcia przez P. Ministra S. W. z Zarządu Miejskiego jedynego ich przedstawiciela, którego posiadali dotychczas w osobie drugiego wiceprezydenta miasta. Pretensje swoje uzasadniają tem, że ludność żydowska w Tarnowie stanowi 46% ogółu mieszkańców.

Wobec braku odpowiedniej liczby radnych posiedzenie zostało odwołane na wtorek dnia 30-go o tej samej porze.

Tuchów buduje

7-klasową szkołę powszechną.

Ubiegłej niedzieli Tuchów obchodził wielką uroczystość z okazji poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę 7-mio klasowej szkoły powszechnej.

Przybyłych specjalnie na te uroczystości przedstawicieli władz rządowych i szkolnych powitał w krótkich słowach burmistrz miasta P. Styliński.

Aktu poświęcenia dokonał ks. prałat Weislo a następnie przemawiali: ks. prałat Weislo, delegat Kuratorium i przedstawiciel Inspektoratu p. inspektor Fr. Tomaszewicz, przedstawiciel Starostwa p. ref. Fedyna i in.

Z uznaniem należy podkreślić fakt, że obecna Rada Miejska dokonała dzieła, które od pięćdziesięciu lat nie mogło być zrealizowane i że Rada ta rozumiejąc znaczenie powszechności oświaty dokonywała wielkich starań, by uczynić choćby ten jeden krok naprzód w dziedzinie oświaty i kultury.

Poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę szkoły w Zaczarniu

Obywatele Zaczarnia i okolice dali jeszcze jeden dowód, że rozumieją doskonale znaczenie wychowawczą szkoły i jej wpływ na młode pokolenie. Dzięki ofiarności obywateli i ich woli w niedługim już czasie zostanie wybudowana w Zaczarniu 3-klasowa szkoła powszechna, której brak silnie odczuwano.

W ubiegłą niedzielę dokonano poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę tejże szkoły.

Aktu poświęcenia dokonał ks. dziekan Rusin, który następnie przemówił do licznie zebranych obywateli Zaczarnia i okolicy.

Imieniem Inspektoratu szkolnego, przemówił p. inspektor Leon Stenka, który wyraził podziękowanie dla obywateli za dotychczasową pracę i prosił ich o dalsze wysiłki na podniesienie oświaty i kultury.

Zyczenia p. Starosty odczytał wójt gminy p. Szatko Adam.

W uroczystości wzięli także udział tamtejsi księża oraz okoliczne nauczycielstwo.

Ważne dla poszukujących osób zaginionych w Ameryce

Celem ułatwienia naszym czytelnikom odnalezienia adresów osób, które nie dają o sobie znaku życia, Administracja „Głosu Ziemi Tarnowskiej” w razie otrzymania takiego ogłoszenia, przesyła swoje pismo do wszystkich Konsulatów Rzeczypospolitej, oraz do oddolnych Urzędów Parafjalnych w Ameryce.

Z dawnego Tarnowa

Z najnowszego literatury.

Przed niedawnym czasem ukazało się ogromne dwutomowe dzieło pt. Historia sztuki, której autorami są dwaj znakomici znawcy nietytuloj historii sztuki polskiej, ale i światowej.

Trzeba zgóry przyznać, iż miasto nasze wraz ze swoimi zabytkami znalazło dosyć poczesne miejsce w niniejszym dziele, — zwłaszcza jeżeli idzie o sztukę kościelną. Jednym słowem muzeum dzieł sztuki tarnowskie nie posiadające o swych zabytkach większej publikacji, chociaż w części otrzymało fachową ocenę w dziele tym — zabytków sztuki kościelnej. Mianowicie Dr. Michał Walicki w rozdziale pt. „Sztuka polska za Piastów i Jagiellonów” (Gotycka i renesansowa sztuka za Jagiellonów) rozważając zagadnienie „Pięknej Madonny” daje nam wnikliwy opis, oraz analizę rzeźby t. zw. Piety z Biecia (obr. r. 1400), która znajduje się w Muzeum tarnowskim. Mówiąc o rodzimej rzeźbie kościelnej Dr. Walicki podkreśla specyficzną świeżość nastrojów formalnych, jakrwaśność proporcji, pogrubienie sylwetki — z czego efektów u Madonny z Rożnową z XV w. w u konsenkencji składa się na oryginalne ujęcie kompozycji którejś ze szkół podkarpackich.

W dziale malarskim możemy z zajęciem czytać o drogocennym zabytku sztuki kościelnej a mianowicie o skrydle ołtarza z Płaskowej przedstawiającej Adorację Dzieciątka i Zaśnięcie N. M. P. (ok. r. 1420 — 1430). Obraz ten jest dziełem jednego z malarzy zwanego świątecznym wykazując, znacznie większą grafię i efekt ujęcia barwnego płaszczyzny — aniżeli widzimy to u malarzy wychodzących spod sugestji czeskiej. Trudno mi w niniej-

szym artykule podkreślić wszystkie wywody Dr. Walickiego na temat malarstwa z okolic Tarnowa, ale wspomnę o rozdziale, dającym znakomity rys historyczny odnowienia ratusza pospółkownego i tarnowskiego w latach 1550 — 1560.

Posłuchajmy, co o tem zagadnieniu mówi autor. „Przebudowa poznańskiego ratusza wysunęła w swym programie zagadnienie fałszywej dekoracyjnej oprawy gmachu, dostosowanej w swym plastycznym wyrazie do urbanistycznego oblicza rynku. Dzięki tym wartościom fasada ta zajmuje osobne miejsce w ruchu budowlanym miast Złymuntowskiego wieku. Wprawdzie i szereg innych ratuszy, jak tarnowski... przeprowadziły pewne zmiany w swym wnętrzu i na wyglądzie, była to wszakże raczej powierzchowna modernizacja, niż przeobrażenie natury organicznej. Regularny szkielet średniowiecznego ratusza zatrzymał swą dawną, zwartą bryłę. Sedno wprowadzonych innowacji stanowił dach walcowy, przysłonięty grzebieniem ozdobnej attyki; poziome rozkłady okien, ujętych w ramy prostego laskowania, oraz biel wyprawianych tyńkiem murów dopełnia reszty. Gmach uzyskał w ten sposób zwiększenie horyzontalnych kierunków, jednolicie i umiarkowo przeprowadzony trekt okienny oraz swoiste usystematyzowanie masywu; do jednolitej skali wciągnięto również poszczególne elementy składowe elewacji (okna, drzwi) zmieniając ją do góry i dół w jednolite organiczne wiązanie. Sam motyw attyki, zaszereżony we włoskiej swej formie przez Padovaną w trakcie przebudowy Sukiennic krakowskich w 1557 r. stał się ulubionym składnikiem nowej architektury w Polsce, rozprzestrzeniając się częściowo za jej wpływem na ziemię przyległą do Spiry i Węgier. Jedyne forma renesansowego grzebienia była nowością. Sam bowiem pomysł konstruowania znaleziska gotyckiego architektury.

Tyle co do ratusza tarnowskiego. Wielkie wartości artystyczne o oryginalnym ujęciu widzi Dr. Walicki w nagrobku Anny z Rożnową w Kadrze tarnowskiej, będący jednym z najciekawszych przykładów plastycznej metamorfozy starych form, mimo renesansowych motywów ornamentacji, dając pomnik Barbary z Tęczyną — Tarnowskiej (przed r. 1532) w którym widać dowód swobodnego dostosowania się do polskiego smaku, rozmiłowanego w przepychu ornamentalnym konkretności szczegółów.

Na krótko możemy wspominać o innych dziełach sztuki i terenie dziełami tarnowskiej poruszonych w Historii Sztuki, muszę tylko dodać, iż na te kultury Polski czy też nawet Europy, Tarnów ze swoimi zabytkami posiada jedno z produkujących miejsc, głównie spowodu oryginalności jego zabytków.

Mgr. Marian Orłowicz

Józef Grzybek

Brońmy Morza.

Trudność nawiązania i rozwoju naszych stosunków z Sowietami oraz wojna celna z Niemcami, wpłynęły silnie na zrealizowanie naszego programu morskiego w 1926 r.

Dzięki zdecydowanej woli rządów pomogliśmy oraz głównego propagatora idei morskiej, m. in. Kwiśkowskiego, zbudowaliśmy marynarkę handlową, utworzyliśmy Państw. Przedsiębiorstwo „Żegluga Polska” i dziś nasza flota handlowa liczy 101 statków, zaś posiadamy 16 linii regularnych pod polską banderą, która bierze udział w całokształcie naszego obrotu zamorskiego.

Marynarkę wojenną natomiast nie posiadamy prawie i w tej dziedzinie jesteśmy na ostatnim miejscu nawet za Rumunją.

Hasłem naczelnym tegorocznego Święta Morza jest kwestja obrony morskiej.

Cały naród musi stanąć do obrony polskiego Morza, a każdy grzech słobozny na F. O. M. przekrętu w spłz dłał okręgowy — zapomni! bezpieczeństwo i dobrobyt Rzeczypospolitej!

Wiatr od morza polskiego przynosi nam często akordy symfonji Baltyku, srebrzyste

obłoki z trybularzy rozkołysanych fal, zarosline chmury — fantastyczne okręty, ociekające deszczem wody morskiej.

Nie do nas ten najpiękniejszy wychowawca, wódz Baltyk — mój tal. — otera tufie wody — okna na cały świat, uderza nieustannie na alarm ramionami tytanów — śpiętnoszące bałwanów, jakby chciał odsonić zasypiane lotnym piaskiem warownie nadbrzeżne: Władysławowo i Kazimierzowo, jakby chciał odkryć w wydmach z pod Chalup i Kuźnia tajemnicę upadku Rzeczypospolitej i Jej rozbiórów.

Śpiewa Baltyk potężny rapsośd o swych zaślach, jakie dła na szkielety drzeźda fal, w trótnym momencie wojny polsko-bałszewickiej (w 1920 r.), podając nam na swej piersi broń i amunicję z Francji i Anglii.

Dostęp do morza to nasze płasko, bez których udusimy się, to nasze okno na cały świat, to filar naszej potęgi i zamożności!

O morzu przypominamy sobie na chwilę z okazji Święta Morza i znów przechodzimy do porządku lub nieporządku dziennego — nie dbając przyswiloćwo o jego obronę.

Nie myślenie, sprzoty z naszo morza, noszą ciężkie pnie korali i zasolety burzstwy — z łaski cyganizacji — czy pomysłimy jakie są obowiązki nasze względem naszego morza.

Potrzeba dla jego obrony: fortyfikacyjsztości i przemysłu okręgowego; budowy i, dła podwodnych i torpedowych, potrzeba

lotniczo-morskiej, a m. in. miny morskie zabezpieczają nas od napadu dużych okrętów, zaś torpedowce, kanonierki, kulry i samoloty przed napadami dła podwodnych i innych intruzów.

Mamy tylko 3 łódzie podwodne, budowane w 1929 r. — po 11 milionów zł. za sztukę. Tonaż naszej marynarki wojennej wynosi ok. 20.000 ton. Te dwa przykłady są wymowne i budzą smutne refleksje, tem smutniejsze, że na flotę wojenną płaci obywatel polski tylko 40 groszy rocznie a szwedz 12 zł., Francuz 22 zł., Anglik 37 zł.

By zapewnić Polsce pokój i bezpieczeństwo, by zagwarantować niezawisłość polityczną i gospodarczą, musi każdy obywatel dać choćby tylko po 10 groszy miesięcznie, a zbiera się 12 milionów rocznie! Taka suma umożliwi rozbudowę polskiej marynarki wojennej.

Nie chcemy dorównać sąsiadom, ale osiągnąć gośność wojową, która nakazuje innym państwom pozostawiać nasze słusne prawa.

W naszym rękł jest budowa silnej floty wojennej, oraz obrona Okręgu Ojczyzny.

OBWIEŚCZENIE
o licytacji ruchomości

Ruchomości można oglądać w dniu licytacji
w miejscu w czasie wyżej oznaczonym.
Stefan Syrek, komornik.

OBWIESZCZENIE
o licytacji ruchomości

[illegible]

Bezrobotny **monter-mechanik** maszyn rolniczych, maszyn do szycia, centuręg, żniwiarek, młócarz, kielatów, sieczkarni itp. — przyjmie prace w miejscu i na prownieji. — Na wykonane roboty udzielam gwarancji. Józef Budzik, Tarnów — Baraki miejskie, Pogwizdów.

PATEFON prawie nowy, tanio do sprzedania. Wiadomości: Tarnów, ul. Krakowska 20 i p. m. 19.

Do wynajęcia **zazach sklep rzeźniczo-masarski** oraz rzeźnia. — Wiadomości: Józef Rybiński, Rzędzin, „na Górcie”, p. Tarnów.

ZMIANA LOKAŁU!
Pracownia szklarsko — lakiernicza **Bernard Owido**
Syn została przeniesiona z ul. św. Marcina 40 do
domu przy ul. **Lwowskiej 5.**
Wazekle przy pracach szklarsko-lakierniczych wykonuje się naj-
nowszymi technikami. Wykonuje się wszelkie olejne specjalną
farbą — westibule, marmury, debiny w różnych imitacji,
ścianach, drzwiach, dachach, szafkach, odnawia się techniczną
farbą minową. Wykonuje się oszklenie budowy najlep-
szym kitem pokost, pod gwarancją. Ceny przystępne.

Stefan Nowak
Tarnów, Krakowska 4

poleca pończochy, skarpetki, bieliznę męską i damską, stroje kąpielowe, oraz wszelką galanterię i kosmetykę w dużym wyborze.

Ceny niskie!

Chaim Forstenzelt
Sprzedaż rowerów, części rowerowych, ma-
szyn do szycia, patefonów, płyt, żarówek itp.
Tarnów, ul. Bernardyńska 7.

OGŁOSZENIE!

Niniejszem zawiadamia się PT Publiczność, że została ponownie z dniem 17-go czerwca b. r. uruchomiona

KOMUNIKACJA AUTORUSOVA

na linji Jasto — Tarnów i z powrotem, według nastę-
pującego rozkładu jazdy:

Odjazd z Jasto: godzina 6:30 rano i 13:45 popołudniu.
Odjazd z Tarnowa: godzina 8:30 rano i 16 popołudniu.

UWAGA: Autobusy w soboty nie kursują.
Komunikacja uruchomiona została autobusami nowymi,
dużymi i wygodnymi, marki „Polski Fiat”.
Wszelkie informacje, jakoteż zamówienia przyjmuje Dwo-
zec Autobusowy w Tarnowie, Plac Wolności, Tel. 135.
Polecamy się chętnie do usług PT. Publiczności

JASIELSKA
SPOŁKA AUTOBUSOWA
z ogr. odpow.
w Jasle, Florjańska 23

Redaktor odpowiedzialny Mieczysław Burdiak. — Wydawca: Komitet Wydawniczy. — Drukiem Zygmunta Jelenia w Tarnowie — pod zarządem Władysława Mroza